

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕ ΠΟΛΛΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Τα «αγκάθια» για το γερμανικό μοντέλο

Η αναδιάρθρωση του εκλογικού «χάρτη» και το σπάσιμο των εκλογικών περιφερειών σε πολλές μονοεδρικές αποτελούν το κύριο πρόβλημα. Σκεπτικισμός και για τις υπερεξουσίες που θα έχουν οι αρχηγοί των κομμάτων

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:
ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
petros@pegasus.gr

Ο δημόσιος διάλογος που έχει ανοίξει το τελευταίο διάστημα για το γερμανικό μοντέλο παραβλέπει την πληθώρα των τεχνικών και γεωγραφικών προϋποθέσεων που πρέπει να πληρούνται για να εφαρμοσθεί στη χώρα μας το συγκεκριμένο σύστημα, ή έστω κάποια παραλλαγή του.

Τα μεγαλύτερα «αγκάθια» για την προσαρμογή των όσων ισχύουν στη Γερμανία στην ελληνική πραγματικότητα είναι η εκ βάθρων διοικητική αναδιάρθρωση και η σημαντική μείωση των δεκατριών διοικητικών περιφερειών, η αναδιάρθρωση του εκλογικού «χάρτη» της χώρας και το «σπάσιμο» των εκλογικών περιφερειών σε πολλές μονοεδρικές - με βάση το πληθυσμιακό κριτήριο - και οι αλλαγές στον τρόπο εκλογής των βουλευτών.

Επειδή η εκπλήρωση των προϋποθέσεων αυτών απαιτεί τη ριζική ανατροπή των εκλογικών ειωθότων ήδη εκφράζεται η άποψη ότι είναι παντελώς ανέφικτη η εγκαθίδρυση ενός συστήματος που προσομοιάζει στο γερμανικό μοντέλο.

Υπέρ του μοντέλου αυτού, με σημαντικές παραλλαγές, έχει ταχθεί το ΠΑΣΟΚ, το οποίο διαμόρφωσε και ανάλογη πρόταση.

Το υποστηρίζουν επίσης ο επίτιμος πρόεδρος της ΝΔ Κωνσταντίνος Μητσοτάκης και κυβερνητικά στελέχη όπως η Ντόρα Μπακογιάννη, ο Γιώργος Σουφλιάς, ο Σωτήρης Χατζηγάκης, ο Άρης Σπηλιωτόπουλος, αλλά και η Άννα Ψαρούδα - Μπενάκη με τον Κυριάκο Μητσοτάκη.

Καθώς όμως το σύστημα αυτό διαπνέεται από έντονο αρχηγισμό, ιδίως σε ό,τι αφορά την επιλογή των υποψηφίων βουλευτών, το ερώτημα που προκύπτει είναι αν υπάρχουν οι θεσμικές εγγυήσεις δημοκρατικής λειτουργίας στο εσωτερικό των κομμάτων στη χώρα μας, ώστε να εφαρμοστεί κάποτε το γερμανικό μοντέλο...

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Απαιτείται συνταγματική αναθεώρηση;

Ναι. Για να εφαρμοσθεί στην Ελλάδα το εκλογικό σύστημα που ισχύει στη Γερμανία, ή έστω κάποια παραλλαγή του, πρέπει να αναθεωρηθεί το άρθρο 54 του Συντάγματος το οποίο προβλέπει τα του εκλογικού συστήματος και των εκλογικών περιφερειών.

Απαιτούνται άλλες τροποποιήσεις;

Ναι. Θα πρέπει να καταργηθούν οι βουλευτές Επικρατείας γιατί η παρουσία τους δεν συνάδει με τη λειτουργία του συστήματος. Επίσης για την καθαρή εφαρμογή του γερμανικού μοντέλου απαιτείται ο συνολικός αριθμός των αιρετών, από τους 300, να μειωθεί στους 290 περίπου. Η μείωση του αριθμού των βουλευτών που εκλέγονται σήμερα είναι επιβεβλημένη, καθώς το άρθρο 51 παράγραφος 1 του Συντάγματος ορίζει ως ανώτατο αριθμό βουλευτών τους 300. Για την καθαρή εφαρμογή του γερμανικού μοντέλου είναι επιβεβλημένη η πρόβλεψη της αυξομείωσης εδρών, λόγω της αναλογικής εξομάλυνσης που περιλαμβάνει το σύστημα αυτό.

ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ ΜΕ ΔΥΟ ΚΑΛΠΕΣ ΓΙΑ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟ

Εκλογή βουλευτών με λίστα και στις μονοεδρικές με σταυρό

Τι προβλέπει το γερμανικό μοντέλο;

Το γερμανικό μοντέλο -συνολικά- προβλέπει ότι οι μισές έδρες μοιράζονται σε επίπεδο ευρείας εκλογικής περιφέρειας με κομματική λίστα και χωρίς σταυρό, ενώ οι άλλες μισές σε επίπεδο μονοεδρικών περιφερειών με υποψηφίους.

Η ψηφοφορία γίνεται με δύο κάλπες. Στη μία κάλπη ο εκλογέας επιλέγει κόμμα και στην άλλη υποψήφιο, ο οποίος μπορεί να είναι από διαφορετικό κόμμα. Το γερμανικό μοντέλο προβλέπει την εφαρμογή της απλής αναλογικής.

Απαιτείται διοικητική αναδιάρθρωση;

Για να εφαρμοστεί το γερμανικό μοντέλο ή κάποιες παραλλαγές του, πρέπει να δημιουργηθούν τουλάχιστον 150 μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες, ενώ οι αντίστοιχες διοικητικές θα πρέπει να μειωθούν, από 13 που είναι σήμερα, σε 5 ή 7.

Πόσο εύκολη είναι η αλλαγή των εκλογικών περιφερειών;

Η αναδιάρθρωση του εκλογικού «χάρτη» της χώρας μας αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα «αγκάθια». Αν το «σπάσιμο» των εκλογικών περιφερειών γίνει σε πιστή αντιγραφή του συστήματος που ισχύει στη Γερμανία, η κατάτμησή τους θα πρέπει να εξασφαλίζει αναλογία ψήφων - δηλαδή όλοι οι υποψήφιοι βουλευτές να εκλέγονται με τον ίδιο περίπου αριθμό ψήφων. Στη Βρετανία οι -όποιες- αλλαγές των εκλογικών περιφερειών διενεργούνται από μια ειδική Ανεξάρτητη Αρχή, κατόπιν εμπεριστατωμένων ερευνών.

Ποιο είναι το πλαίσιο για την είσοδο ενός κόμματος στη Βουλή;

Βασική προϋπόθεση για να εκπροσωπηθεί ένα κόμμα στη Βουλή, σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο, είναι να συγκεντρώσει ποσοστό τουλάχιστον 5% σε όλη την επικράτεια είτε να εκλέξει δικό του υποψήφιο σε τρεις μονοεδρικές περιφέρειες.

Επιτρέπεται σε έναν υποψήφιο βουλευτή να θέτει διπλή υποψηφιότητα;

Η διπλή υποψηφιότητα (στη μονοεδρική περιφέρεια και στην εθνική λίστα) αποτελεί το πιο κρίσιμο ερώτημα όσον αφορά την ανάδειξη βουλευτών. Δεν έχει απαντηθεί μέχρι στιγμής. Το ΠΑΣΟΚ προτείνει την εφαρμογή μιας «ελληνικής» παραλλαγής του γερμανικού μοντέλου, χωρίς ωστόσο να έχει δώσει κρίσιμες διευκρινίσεις. Στη Γερμανία, πάντως, υπάρχει η δυνατότητα της διπλής υποψηφιότητας.

Το γερμανικό σύστημα περιορίζει τις απρόσωπες σχέσεις υποψηφίων - ψηφοφόρων και τις υπέρογκες εκλογικές δαπάνες των υποψηφίων;

Η κατάτμηση των μεγάλων εκλογικών περιφερειών, όπως αυτή της Β' Αθήνας, μπορεί να λειτουργήσει υπέρ μιας άλλης σχέσης μεταξύ υποψηφίων και εκλογικού σώματος δεν εξασφαλίζει, όμως, την πλήρη ανατροπή των δεδομένων. Στις μονοεδρικές περιφέρειες οι σχέσεις υποψηφίου - ψηφοφόρου θα είναι

περισσότερο πελατειακές. Ο βουλευτής, λόγω των προβλημάτων του κρατικού μηχανισμού και της απόλυτης ανάγκης του για κάθε ψήφο, θα κινδυνεύει να μετατραπεί σε διεκπεραιωτή προσωπικών υποθέσεων.

Πώς επιλέγονται οι υποψήφιοι στις μονοεδρικές και ευρείες περιφέρειες;

Η επιλογή των υποψηφίων βουλευτών αποτελεί το σοβαρότερο ίσως μειονέκτημα του γερμανικού μοντέλου. Ο ορισμός βουλευτών με λίστα εκμνησνίζει τις εξαρτήσεις τους από τα ΜΜΕ αλλά μεγιστοποιεί την ισχύ των επικεφαλής των κομμάτων. Ενδεικτικό του αρχηγισμού από τον οποίο διακρίνεται το γερμανικό μοντέλο είναι το γεγονός ότι οι επικεφαλής των πολιτικών σχηματισμών ελέγχουν τόσο τους υποψηφίους που κατέρχονται με τη διαδικασία του σταυρού στις μονοεδρικές όσο και αυτούς που κατέρχονται με λίστα στις ευρείες. Το ερώτημα που προκύπτει είναι το εξής: Υπάρχουν οι θεσμικές εγγυήσεις δημοκρατικής λειτουργίας στο εσωτερικό των κομμάτων ώστε ο εκάστοτε αρχηγός τους να μπορεί να διαχειρισθεί τέτοιες (εκλογικές) υπερεξουσίες;

Ο σταυρός στις μονοεδρικές εξασφαλίζει τη μετατροπή των λαϊκών ψήφων σε αιρετούς αντιπροσώπους;

Η καθιέρωση μονοεδρικών δημιουργεί στεγανοποιημένες περιφέρειες και αποτρέπει τις εκπλήξεις. Επίσης σε εσωκομματικό επίπεδο μπορούν να αποτελέσουν, στα χέρια των αρχηγών, έναν εξαιρετικό μηχανισμό αποπομπής των μην αρεστών.

Στις μονοεδρικές συμμετέχει μόνο ένας υποψήφιος από κάθε κόμμα, ο οποίος και επιλέγεται από τον αρχηγό του κόμματος. Αν ο Δήμος Παπάγου γίνει μονοεδρική ο υποψήφιος του ΠΑΣΟΚ, με βάση τα ποσοστά που καταγράφει η ΝΔ, δεν θα έχει καμιά πιθανότητα εκλογής. Το ίδιο ισχύει και για τους υποψηφίους της ΝΔ στα «κάστρα» του ΠΑΣΟΚ με κορυφαία παραδείγματα τους δήμους της Ανατολικής Κρήτης.

